

D'n dikke dominee....

Het kermisfeest werd weer uitbundig gevierd. Zoveel ander vertier was er het jaar door immers niet. Dus na de mis met wat bekenden het café in, wat drinken, wat keuvelen, en vooruit, begeleid door Jopie en Mariska 'n paar gezellige liedjes: Ik ben zo blij, zo blij, Onze ouwe Sint-Jan, Tarara boem-di-ee En toen liep Zuurpruim langs de open deur!

In het boek Engelen, Grensdorp aan de Dieze, wordt melding gemaakt^I van een voorval tijdens de Engelse kermis in 1697. Op de tweede dag ervan bevonden o.a. Dirck van der Poorten, die schepen^{II} van Engelen was, brouwersknecht Jan van den Hout, Baltus Lamberts van Rosmalen (36 jaar) en Lourens Kempnaers (28 of 29 jaar) zich in de opkamer van herberg de Roode Leeuw. Ze zaten er wat te kletsen, genoten van een glaasje en vooral Jan had het hoogste lied. Achteraf werd meneer

van Engelen Wijnant Murraij, dat maakte hem nog niet tot een betrouwbare getuige. Wijnant was een broer van Gijsbert, dus dat waren ook twee handen op één buik. Maar de beschuldiging bleef hardnekkig en vervelend rondzingen; daarom stelde Dirck zo'n anderhalf jaar later aan zijn vrienden voor om door een notaris hun versie van het verhaal voor het nageslacht vast te laten leggen. En zo geschiedde^{IV}. Willem Hubert, die als notaris resideerde in Den Bosch, nam 2 maart 1699 de verklaring van Jan van

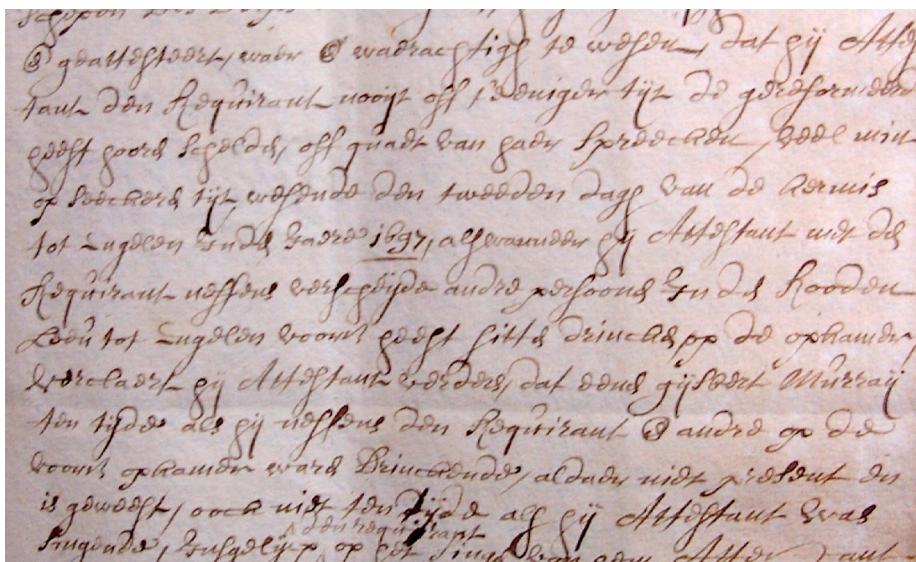
den Hout op in Empel, waar Jan woonde; de volgende dag kwamen Baltus en Laurens naar Empel om ook hun verklaring door de notaris te laten optekenen.

Kermis toen

Kermis is van oorsprong een religieuze feestdag: het woord is afgeleid van kerkmis en duidt een jaarmarkt aan bij gelegenheid van de feestdag van de beschermheilige van de plaats. Voor Engelen zou dat sint Lambertus moeten zijn, wiens naamdag op 17 september wordt gevierd. Engelen was in 1697 echter geen zelfstan-

Dirck er echter van beschuldigd dat hij kwaadgesproken zou hebben van de gereformeerden, ja zelfs op hen gescholden! Dat beweerden Gijsbert Murraij en Jan Courant. Ten onrechte, verklaarden Jan, Baltus en Lourens. En dan mocht Courant vroeger honderd keer knecht zijn geweest van de schout^{III}

dige parochie; in die jaren werd het vanuit Orthen, waar een schuurkerk^V stond, die gewijd was aan de H. Lambertus, bediend door de pater dominicaan Gerardus Wassenbergh; het patronaatsrecht berustte toen echter al bij de abdij van Berne. De abt daarvan wilde geen pastoor aanstellen, omdat de

Engelenaren bepaalde garanties niet konden geven^{VI}. De beschreven gebeurtenis zou dus plaats hebben gevonden op zaterdag 18 september 1697^{VII}.

Wijnand Murraij werd 15-4-1668 in Engelen gedoopt; in 1692

trad hij in het huwelijk met Jacomijna Grashoff. Zij kregen 8 kinderen.

Zijn broer Gijsbert Murraij is ± 1673 geboren, mogelijk in Amersfoort. Ze behoorden tot de Nederduits Gereformeerde kerk (de latere Nederlands Hervormde kerk). Nog een andere broer, Willem (geboren in

1684) wordt in 1718 genoemd als waard van café de Rode Leeuw.

Wilton Desmense

Noten

I p. 203

II lid van de rechtbank en dorpsbestuurder

III commissaris van politie

IV Stadsarchief Den Bosch, N.A. 2916, f. 58 en 59, 2 en 3 maart 1699

V www.meertens.knaw.nl/bedevaart: trefwoorden Orthen, H. Rochus

VI Engelen, Grensdorp aan de Dieze, p. 138

VII Als Engelen toen al, net zoals Den Bosch, de Gregoriaanse kalender volgde, was dit een woensdag.

VIII Stamboomgegevens op www.mercurion.nl/genea/Knrs/A12_K553.htm

Foto 1 Document uit het Stadsarchief Den Bosch

Foto 2 Huidige Abdij van Berne

lees verder

Engelen op de kaart

Jachthaven..

In 1990 wordt door de gemeente 's Hertogenbosch een plan gemaakt om in het poldergebied tussen Engelen en Bokhoven een jachthaven te realiseren.

De jachthaven komt te liggen ter hoogte van de monding van het kanaal Henriëttewaard in de Maas. In de nabijheid van de haven worden

Een foto genomen vanaf de dijk richting Engelen in de jaren 80 van de vorige eeuw. In de verte de torens van CHV, geen spoor van nieuwbouw van de Haverleij

van bos en bouw van vijftig tot zestig zeer luxe villa's.

De toenmalige wethouder van 's Hertogenbosch Hans Dona schrijft in een krantenartikel dat dit plan een belangrijke bijdrage levert aan de positie van 's Hertogenbosch als zakelijk en recreatief ontmoetings-centrum.

De gronden zijn destijds door de gemeente aangekocht om een groot-schalig industriegebied te realiseren. Later blijkt deze bedrijvigheid aan de oostzijde van de stad (de Brand) interessanter te zijn.

Het polderlandschap is planmatig geëvolueerd van terrein voor zware industrie tot jachthaven met villa's maar uiteindelijk kiest men langs de Maas bij Engelen en Bokhoven voor een opzienbarend woongebied: De Haverleij.

Het is een ambitieus en internationaal gerenommeerd nieuwbouw project geworden en zet Engelen tot over de grens op de kaart. De Haverleij staat immers op de gronden oorspronkelijk behorend tot de gemeente Engelen en is dus wel degelijk Engelen.

In de volgende nummers van de nieuwsbrief gaan we verder in op de geschiedenis en achtergrond van de Haverleij. Wilt u meewerken aan de artikel-reeks (Van gort tot Haverleij...) meld u dan aan bij de redactie!!

Hans Kant

Geen dijkdoorbraak voor een jachthaven maar...

vierhonderdvijftig bungalows en honderd hotelappartementen gepland. Het plan voorziet verder dan al in de aanleg van twee golfbanen, de aanleg

Uit de kast genomen door Anneke

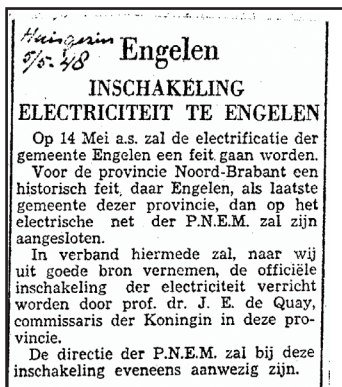
LICHT

Anneke Heimeriks legde de basis voor het archief van Angrisa, heemkundekring Engelen. Voor de Nieuwsbrief haalt zij steeds iets bijzonders uit de kast wat zij met Engelen-geduld al die jaren heeft verzameld en gearchiveerd. Deze keer de map 'electrificatie'.

De reden hiervoor is dat de gemeente nu van plan is de huidige lantaarnpalen te vervangen door nostalgische exemplaren.

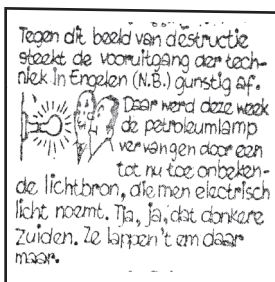
Verschillende kranten en tijdschriften schreven eerder iets over het feit dat Engelen als laatste dorp in Brabant electriciteit zou krijgen.

Anneke laat b.v. zien, dat het dagblad Oost-Brabant op 7-5-1948 kopte: *Engelen blaast de petroleum-lamp uit.*

Weekblad het Huisgezin schreef op 5-5-1948: *Inschakeling electriciteit in Engelen.*

In de Nieuwe Haagsche Courant stond al op 8-4-1948:

Het Algemeen Dagblad vermeldde op 20-5-1948 het relaas van de bewoner van kasteel Meerwijck, die 'het nog steeds met petroleum moet doen'.

Ook kan Anneke de rekening laten zien van J.C. van der Lof uit Coevorden. Geleverd:

21 lichtmasten

1 wandarm aan gemeentehuis

2 schakelborden.

Voor de totale prijs van F 5693,--.

Noot: Dagblad Oost Brabant en het Huisgezin waren voorlopers van het Brabants Dagblad.

Column

Engelenaren?

Op speurtocht naar de wortels van Engelen belandde ik in een uithoek van het www. Voor mijn ogen vertoonde zich een balkenbrij van letters: Duomo di Sant'eva-sio Largo Monsignor Angrisa. Zou ik dankzij bisschop Angrisa een grote ontdekking gaan doen betreffende het verleden van ons dorp? Ik probeerde de puzzel op te lossen en kwam terecht in Casale Monferrato, een plaats 60 km ten oosten van Turijn. Daar bleek de kathedraal van de H. Evasius te staan. Ooit van gehoord? Op Largo Monsignor Angrisa moest Google Earth passen: al inzoomend kwam de benaming niet in beeld, maar de ruimte rond de kerk zal dan wel zo heten. En ook ene monseigneur Angrisa bleek niet te hebben bestaan: wel Giuseppe Angrisani (1894-1978), vanaf 1940 bisschop van deze plaats. Google toonde bovendien nog de oproep "Vogliamo (we willen) Giuseppe Angrisani su Facebook". Nieuwsgierig klikte ik de link aan. Ik kan het u aanbevelen. Om aan deze volslagen zinloze exercitie toch een positieve draai te geven stel ik voor niet meer van Engelenaren te spreken, maar van Angrisani of liever nog Anglisani.

Wilton Desmense

De Angrisa orchidee, gevonden via internet!!

Waar komt die naam vandaan?

Slade en Dean

In de nacht van 28 augustus 1944 wordt er door afweergeschut bij Crèvecœur een viermotorig Engels vliegtuig in brand geschoten. Verschillende granaten ontploffen in het vliegtuig.

De grafstenen van Slade en Dean op het kerkhof in Engelen

Twee bemanningsleden N.F. Slade (navigator) en A.K.M. Dean komen om. De piloot weet het vliegtuig toch nog aan de grond te zetten en spaarde zo de levens van de 5 overige bemanningsleden. Ook waren er nog drie Nederlandse geheim-agenten aan boord, die gedropt hadden moeten worden bij Deurne. Twee wisten er te ontsnappen, de derde was zwaar gewond en is door de Duitsers gearresteerd. Hij overleed in het kamp Sandbossel, één dag na de bevrijding door de Amerikanen. Onderofficier N.F. Slade en officier A.K.M. Dean liggen begraven op ons kerkhof in Engelen. Burgemeester Willemse schreef hier over: "Bij het vervoer van de lijken van de plaats des onheils naar de begraafplaats toonden mijne inwoners hunne belangstelling door allen het hoofd te ontbloten. Nadat de aanwezige Feldwebel der Duitse Weermacht het kerkhof had verlaten zijn door mijne inwoners direct bloemen op de graven gestrooid."

Van Slade en Dean is alleen iets bekend van Dean. Hij werd geboren op 29 september 1923. Zijn roepnaam was Keith.

Hij had nog een jongere zus Pamela. Zijn vader was accountant. Keith Dean nam op 18 jarige leeftijd dienst bij de RAF: hij wilde piloot worden. Uiteindelijk is hij bommenrichter geworden. Hij maakte deel uit van een bemanning, die geheime missies vloog boven bezet gebied om het verzet te ondersteunen met materiaal, wapens en geheim agenten.

Een opmerkelijke vraag is niet met volle zekerheid beantwoord: Ligt Dean wel in het graf waar de steen op staat? Zijn zus Pamela beweert van niet. Na de oorlog zou het graf zijn geopend en degene die men daar vond had niet de kenmerken van haar broer. Er is zelfs een tv programma aan besteed op omroep Brabant (Kwaai Tongen). Pamela is inmiddels overleden en haar zoon, die de nodige papieren (bewijzen??) hier over heeft, wil niets met de situatie te maken hebben. Tot het tegendeel is bewezen gaan wij er van uit dat A.K.M. Dean hier wel degelijk ligt begraven.

Frans Lucas

Bestuur

Ledenvergadering

De vergaderzaal van de Engelenburcht was op 15 maart 2012 goed gevuld tijdens de tweede algemene ledenvergadering van Angrisa.

Frans Lucas kwam met het heugelijke feit dat het bestuur het belangrijk vindt een aantal mensen in het zonnetje te zetten. Postuum werden Ton Verlaat en Albé van Heijst herdacht en erelid gemaakt. Ans en Els waren geroerd door deze uiting van erkenning en namen de oorkondes en bloemen namens hen in ontvangst. Anneke Heimeriks en Ans Vermeijden zijn, als werkers van het eerste uur, eveneens tot erelid benoemd.

Door het wegvallen van Albé was er een plaats binnen het bestuur ontstaan. Han Marjot heeft zich bereid verklaard om deze plaats in te vullen, wat door de leden werd goedgekeurd. Zijn herinneringen over en bekendheid met de (oud) Engelenaren en de historie van Engelen, geven ons weer nieuwe inzichten en mogelijkheden.

De kascommissie uitte haar tevredenheid over de werkzaamheden van de penningmeester.

Daarna keken we naar een dvd, geproduceerd door Angrisa, met een interview met Jan Cornelissen en Gerrit van der Venne, beide werkzaam geweest bij de BliZo.

Angrisa heeft momenteel op dinsdagochtend in de oneven weken bijeenkomsten in de pastorie.

Het bestuur onderzoekt of er voldoende belangstelling is om ook op een avond (in de even weken) bij elkaar te komen. Dat geeft iemand die overdag niet kan, de mogelijkheid toch actiever met Angrisa bezig te zijn.

Als u interesse heeft voor deze avondopenstelling, meld dat dan via info@angrisa.nl.

Angrisa

HEEMKUNDEKRING ENGELN

Secretariaat

de Vlacie 5

5221 AL Engelen

E info@angrisa.nl

I www.angrisa.nl